Rock And Roll Suicide: Selvmordet i rockehistorien

Ved Geir Rakvaag

*You're too old to lose it,
too young to choose it
And the clocks wait
so patiently on your song
You walk past a cafe
but you don't eat
when you've lived too long
Oh, no, no, no,
you're a rock 'n' roll suicide.*

I sangen «Rock And Roll Suicide» fra 1972 bruker kanskje David Bowie selvmordet som en metafor for det som så ut som rockens endelikt. Rocken har imidlertid overlevd, og selvmordstanker dukker opp i musikken med ujevne mellomrom – både som lite gjennomtenkt sjokkeffekt, og som et uttrykk for mer fortvilte tanker som preger mange sangtekster i dag. Nettstedet allmusic.com lister opp 109 sanger med tittelen «Suicide», og 220 til med *suicide* som første ord i tittelen. Og dette er bare noen av sangene som omhandler temaet på en eller annen måte.

Tung rock, tunge tanker

En rekke rockegrupper har selvmord som en del av navnet: Suicide, Suicide Commandos, Suicide Kings, Suicidal Tendencies – denne lista er også lang. Gitaristen i den finske gruppa Hanoi Rocks kalte seg Nasty Suicide for et internasjonalt marked.

De fleste av disse gruppene hører til i tungrocken, der selvmordsbegreper også dukker opp i tekstene – ofte som en ren sjokkeffekt sammen med andre tanker om død og evig pine. Det er også innen tungrocken vi har hatt de mest omdiskuterte tilfellene av sanger som skal ha fått unge mennesker til å ta sine liv. Både Ozzy Osborne og gruppa Judas Priest var på 80-tallet i retten for å forsvare seg for anklager fra foreldre som mente artistene forårsaket deres barns selvmord. Begge ble frikjent.

Ozzy Osbourne var gjennom tre forskjellige rettssaker for sangen «Suicide Solution» – som han selv hevder omhandler hans kollega Bon Scott fra AC/DC, som drakk seg i hjel i 1980:

Wine is fine but whiskey's quicker
Suicide is slow with liquor
Take a bottle drown your sorrows
Then it flood away tomorrows

Judas Priest ble saksøkt etter at to tenåringer skjøt seg selv, angivelig etter å ha hørt på sangen «Beyond The Realms Of Death». Det er vanskelig å finne klare oppfordringer til selvmord i teksten om en mann som har trukket seg helt inn i seg selv.

Withdrawn he'd sit there
Stare blank into space
No sign of life
Did flicker on his face
Until one day he smiled
It seemed as though with pride
The wind kissed him
Goodbye – and then he died.

I stedet ble musikkens suggestive rytmiske karakter og mer kryptiske beskyldninger om skjulte meldinger i lydbildet en del av anklagene.

Ozzy Osbourne

Sakene mot Judas Priest og Ozzy Osbourne fører seg inn i et mønster der artister som Marilyn Manson og Eminem de siste årene har fått skylden for konkrete voldshandlinger i USA. Selv hevder Manson, og mange andre med ham at de er sydebukker for problemer i familien og i samfunnet generelt. Det kan også sies at mange leser litt for mye inn i disse tekstene, i etterpåklokskapens lys. En 17-åring som kastet seg foran et tog i Storbritannia tidligere i år, etterlot seg en transkripsjon av Eminems «Rock Bottom» – en låt som handler om å være blakk og nedfor og lei av det meste.

that's rock bottom
when this life makes you
mad enough to kill,

Nirvana (fra v.): David Grohl, Kurt Cobain og Chris Novoselic

sier den omdiskuterte rapperen, og det er vel mer dagligdags frustrert sjargong enn ondsinnet propaganda. Det er ingen grunn til å ta Britney Spears veldig alvorlig når hun synger «this loneliness is killing me» i «Hit Me Baby One More Time».

At mange tungrocksangere handler om selvmord, er likevel utvilsomt. Som Metallica, det aller største «heavy metal»-bandet, i sin første ballade, «Fade to Black»:

No one but me can save myself,
but it's too late
Now I can't think,
think why I should even try
Yesterday seems as though
it never existed
Death greets me warm,
now I will just say good-bye.

James Hetfield, gitarist og vokalist i gruppa, bekrefter dette til magasinet Guitar World, men hevder samtidig at han har fått veldig mange reaksjoner fra folk som føler at de har fått det bedre etter å ha hørt denne sangen.

Det ligger i hardrockens musikalske natur at den kan være et utløp for noen av menneskets mest desperate tanker. Den mest aggressive delen av rocken fortsetter å gi utløp for disse følelsene – som i «Adam's Song» av Blink 182, en av de siste årenes største nye stjerner:

I couldn't wait till I got home
To pass the time in my room alone
I never thought I'd die alone
Another six months I'll be unknown
Give all my things to all my friends
You'll never set foot in my room again.

Stjerner og selvmord

Rockens historie inneholder ikke så mange tilfeller av veldig kjente artister som har tatt sitt eget liv. Desto flere har ødelagt seg selv ved langvarig destruktiv livsførsel. Det vakte liten oppmerksomhet da sangeren Nick Drake tok en overdose beroligende piller i 1972, men senere har stadig flere oppdaget de tre platene han etterlot seg, og Drakes melankolske tekster har et langt større publikum i dag enn da han levde. Noen av disse sangene kan høres ut som rop om hjelp, men de inneholder ingen konkrete selvmordstanker.

Manic Street Preachers (fra v.):
Richie Edwards, Nicky Wire,
Sean Moore og James Dean Bradfield

I 1980 hengte sangeren Ian Curtis fra Joy Division seg på loftet hjemme hos seg selv. Den engelske gruppa sto på terskelen til et større gjennombrudd. Platene som fulgte, singelen «Love Will Tear Us Apart» og albumet «Closer» ble, som disse titlene alene antyder, viktige symboler for store deler av en ungdomsgenerasjon som oppfattet inngangen til 80-tallet som en tung tid. Det går ei linje fra Joy Division fram til Nirvana og Kurt Cobains mye omtalte selvmord i 1994.

Kurt Cobain holdt rockemytene i live ved å etterlate seg et brev der han avsluttet med å sitere Neil Youngs berømte linjer «It's better to burn out than to fade away». Cobain hadde allerede laget sangen «I Hate Myself And Want To Die», og ble rockens største martyr siden Jimi Hendrix og Jim Morrison, som begge hadde vært døde i nærmere 25 år.

I 1995 forsvant Richie Edwards sporløst. Han var gitaristen i den populære britiske gruppa Manic Street Preachers. Han etterlot seg albumet «The Holy Bible» med sanger som «Archives Of Pain», «Die In The Summertime» og «The Intense Humming of Evil». Gruppas utgangspunktet uhøytidelige versjon av «Theme From M.A.S.H.», «Suicide Is Painless», fikk kanskje også ny mening.

'Cause suicide is painless
it brings on many changes
and I can take or leave it if I please.
...and you can do the same thing if
you please.

Richie Edwards' skjebne er fortsatt ukjent, men Manic Street Preachers kom tilbake mer populære en noen gang før. Tittel-sangen på albumet som fulgte høres ut som en bønn om å leve videre.

Freed from the memory
Escape from our history, history
And I just hope that you
can forgive us
But everything must go.

Alle selvmordsforsøkene får vi ikke vite om, men de er sannsynligvis tallrike. Mel B Fra Spice Girls forteller i sin nye selvbiografi om et selvmordsforsøk i tenårene, etter langvarig mobbing. David Gahan fra den svært populære gruppa Depeche Mode ble reddet i siste liten i 1995, etter mange års rusmisbruk. – Jeg ble forbanna

da Kurt Cobain begikk selvmord. Jeg følte at han hadde stjålet min idé, sa han til magasinet Uncut i vår, kanskje i et forsøk på å avdramatisere hendelsen.

Da er det mer alvor i Elton Johns «Someone Saved My Life Tonight» fra 1974, ført i pennen av hans tekstforfatter Bernie Taupin, som en sen kveld på 60-tallet, før det store gjennombruddet, fant superstjernen bevisstløs på kjøkkengulvet med gassen skrudd på:

It's four o'clock in the morning
Damn it listen to me good
I'm sleeping with myself tonight
Saved in time, thank God
my music's still alive.

Elton John

Sanger om regn

– Kurt Cobain hadde motet til å gjøre det. Jeg beundrer folk som er selvdestruktive, sa sangeren Morrissey fra gruppa The Smiths til magasinet Q i 1995. Selv hadde han på 80-tallet fortsatt Joy Divisions dveling ved det depressive, og blitt forbilde for en ny generasjon sangere og grupper som har gjort tungsinnen til et av rockens fremste særtrekk de siste årene. The Smiths var på grensen til det parodiske med sanger som «Heaven Knows I'm Miserable Now», «Last Night I Dreamt That Somebody Loved Me» og «The Boy With The Thorn In His Side», men med deres godt utviklede sans for mollstemte melodier ble de et av de mest innflytelsesrike rockebandene på 80-tallet. Det er ikke tilfeldig at det er en plakett av Morrissey som henger på veggen på jenterommet i filmen «Fucking Åmål». Også utenfor den allerede omtalte tungrocken har vi sett en tendens til at en bemerkelsesverdig lang rekke av de mest populære nye gruppene de siste årene lager sanger som er svært mørke og dystre. Dette er en del av rocken som gjerne blir hørt på av mennesker som er spesielt interesserte i musikk, og ofte

hører veldig godt etter hva sangene prøver å formidle. Den nye plata til den britiske gruppa Tindersticks begynner med sangen «Dying Slowly», som forteller om et sørgelig meningsløst liv med konklusjonen «It seems dying slowly is better than shooting myself». Dette er nesten optimisme i denne sammenhengen.

Travis, det mest populære nye britiske bandet de siste årene, får folk til å hoppe opp og ned på konserter mens de synger «Why Does It Always Rain On Me». Innholdet fortoner seg nok noe annerledes hjemme på hybelen. Når disse artistene blir spurt om hvorfor sangene deres må være så nedtrykte, svarer de som oftest at det er disse stemningene som inspirerer til låtskriving. De fleste tror også at mange finner trøst i slike sanger, og at sangene som konsekvens har en oppløftende snarere enn en depressiv virkning. Som hovedpersonen i Nick Hornbys «High Fidelity», en av de siste årenes største romansuksesser, spør seg selv: Hører han på mistrøstig musikk fordi han er nedfor, eller er han nedfor fordi han hører på mistrøstig musikk?

Britiske Coldplay er også inne på mange tunge tanker i «Parachutes», en av de mest solgte rockeplatene i Norge det siste året. De avslutter imidlertid med et lite håp:

When you thought it was over,
You could feel it all around,
Everybody's out to get you,
Don't you let it drag you down.

Slik er nemlig også rocken en hyllest til livet – aller best formulert av R.E.M. i den etter hvert veldig kjente «Everybody Hurts»:

When the day is long and the night,
the night is yours alone,
when you're sure you've had enough
of this life, well hang on.
Don't let yourself go
everybody crie
and everybody hurts sometimes.

Geir Rakvaag er
musikkjournalist
i Dagsavisen.